

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 18.12.2024
Sayı : 969

10/2163

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kanunla ihtilafa düşmüş çocukların adalet sistemiyle karşı karşıya gelme nedenlerinin araştırılması, çocuk adalet sistemindeki tedbir kararlarının yeterliliği ve etkinliğinin incelenerek eksikliklerin giderilmesi ile çocuğun üstün yararı ilkesi bağlamında yapılması gereken yasal düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98 inci, TBMM İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını saygılarımla arz ve teklif ederim.

Turan Taşkın ÖZER
İstanbul Milletvekili

Sema DİNGER
Ankara MV.

Serap ARPACI
Denizli MV. KLAS KARASU
Sivas MV.

Furkan R. R. R.
Burhanettin Bulut
Atatürk MV.

T. Süllü
Jale Nur SÜLLÜ
Eskişehir MV.

Gizem ÖZCAN
Mugla MV.

Özgür CEYLAN
Göcek MV. Veli Ağababa
Malatya MV.

Hikmet Yalın Halıcı
Ysparta MV.

Melih Meriç
Gaziantep MV.

Mahmut Zoral
Samsun MV.

Nurhan Altın
Bursa MV.

Vedat Bandoğlu
Kırklareli MV.

Gerekçe;

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun amacı, korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasına, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir. Bu kanunda suça sürüklenen çocuk, “Suça sürüklenen çocuk: Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuk” olarak tanımlanmaktadır.

Kanunla ihtilafa düşmüş çocuklarla ilgili resmi tek veri TÜİK verileridir. TÜİK’in 2023 yılı “Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuk İstatistikleri”ne göre, 178 bin 834’ü suça sürüklenme sebebiyle güvenlik birimlerine gelmiş ya da getirilmiştir. Çocuklara istinat edilen suç dağılımı ise, %39,8’i yaralama, %20,8’i hırsızlık, %7,7’si pasaport kanununa muhalefet, %4,9’u uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak, satmak veya satın almak, %4’ü tehdit suçları şeklindedir. Yüzeysel ve eksik olan bu veriler meselenin gerçek anlamda tartışılmasını engellemektedir.

Anayasası’nın 10’uncu maddesi kanun önünde her insanın eşit olduğunu, 41’inci maddesi özellikle çocukların korunması gerektiğini, 42’nci maddesi çocukların eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamayacağı, 50’inci maddesi çocukların çalışma şartları bakımından korunacağını, 61’inci maddesi sosyal güvenlik bakımından özellikle çocukları güvence altına alınmasını, 141’inci maddesi ise çocukların yargılanması hakkında kanunla özel hükümlerin konulacağını belirlemiştir.

Ayrıca Türkiye, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nun 20 Kasım 1989 tarih ve 44/25 sayılı kararıyla kabul edilmiş ve imzaya açılmış ola ve tüm çocuklar için sosyal adaleti sağlamayı amaçlayan Birleşmiş Milletlerin Çocuk Hakları Sözleşmesini 14 Eylül 1990 tarihinde imzalamıştır. Sözleşme’nin onaylanmasının uygun bulunduğu ilişkin 9 Aralık 1994 tarih ve 4058 sayılı Kanun, 11 Aralık 1994 tarih ve 22138 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Sadece ceza odaklı bir sistem ile adalet işletilemeyeceği ya da hak ihlallerine engel olunamayacağı gibi çocukların kanunla ihtilafa düşmesini de engellenemeyecektir. Önleme mekanizmalarını işletmek devletin birinci önceliği olmalıdır.

Yasama, yürütme ve yargı erkleri de yaptıkları iş ve işlemlerde çocuğun yüksek yararı ilkesini esas almalıdır. Ancak her ne kadar ilgili bakanlıklar bu konuda çeşitli eylem planları sunsa da yapılan çalışmalar devletin “çocukların yüksek yararı ilkesi” için yeterli değildir.

Bunun yanı sıra, hukuki süreçlerin karmaşık, uzun ve bu süreçlerde çocuklarla ilgilenmesi gereken kişilerin yeterli eğitime sahip olmaması adalet sistemiyle karşı karşıya gelen çocuklar üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır.

Tüm bu sebepler göz önüne alındığında kanunla ihtilafta düşmüş çocukların adalet sistemiyle karşı karşıya gelme nedenlerinin araştırılması, çocuk adalet sistemindeki tedbir kararlarının yeterliliği ve etkinliğinin incelenerek eksikliklerin giderilmesi ile çocuğun üstün yararı ilkesi bağlamında yapılması gereken yasal düzenlemelerin belirlenmesi gerekmektedir.

